SUOMEN JOURNALISTILIITTO
FINLANDS JOURNALISTFÖRBUND

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

HE 250/2020

Suomen Journalistiliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Journalistiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Viittaamme lisäksi aiheesta 26.8.2020 lausumaamme.

Lakiesityksen valmistelu on tapahtunut pitkälti epävirallisesti ja salassa. Esityksen perusteluissa viitataan komission kanssa käytyihin keskusteluihin selventämättä keskustelujen ajankohtaa, osanottajia tai tarkkaa sisältöä. Perusteluissa todetaankin, että ”riskinä komission epävirallisessa menettelyssä on, että komissio voi kuitenkin käsitellä asiaa edelleen ja Medialiitto voi edelleen jatkaa kanteluaan komissiossa”, jolloin koko prosessi vaikuttaa kansanvallan näkökulmasta turhalta.

Tällainen lainvalmistelu sopii huonosti hallitusohjelman linjauksiin sananvapauden tukemisesta ja kansalaisten tasavertaisista mahdollisuuksista saada luotettavaa tietoa ja sivistää itseään. Valmistelu lähti liikkeelle Medialiiton kantelusta vuonna 2017, jonka perusteluna oli väite siitä, että julkinen palvelu vääristää kilpailua syrjäyttämällä yksityisen median kulutusta. Kuten lakiesityksen perusteluissakin todetaan, tutkimustiedon valossa tälle väitteelle ei ole pohjaa. Yleisradiotoiminta ja kaupallinen media täydentävät toisiaan ja takaavat mediakentän moniarvoisuuden. Kaupallisen median toimintaedellytyksiä hankaloittavat sekä mainostulojen siirtyminen Facebookin ja Googlen kaltaisille verkkopalveluille että kaupallisen median heikot toimintaedellytykset verrattuna esimerkiksi muihin Pohjoismaihin.

Rajanveto tekstimuotoisen ja muun sisällön välillä on nykymaailmassa keinotekoinen sekä journalistisesti vanhanaikainen. Laki on myös raskas tapa toteuttaa sääntelyä. Tällaisenaan lakiin kirjattua sääntelyä tulisi jatkuvasti päivittää mediakentän muutosten ja murroksen jatkuessa.

Lain sisältämien poikkeusten käytännön tulkinta ja valvominen lienee käytännössä osin mahdotonta.

Erityisen ongelmallinen on poikkeuksen 2. muotoilu ”nopeisiin ja nopeasti kehittyviin uutistilanteisiin liittyvät lyhyet tekstimuotoiset uutissisällöt”. Ajatus siitä, että valtiovalta määrittelisi uutistilanteen, sen nopeuden ja kehittymisen, tai journalistisen tekstin pituuden, on tiedonvälityksessä ammatillisesti mahdoton ja lähtökohtaisesti ristiriidassa vapaan median toimintaperiaatteiden ja suomalaisen demokratian perusolettamusten kanssa. Tämän tasoinen

Säästöpankinranta
2 A 7 krs. PL 252
00530 Helsinki
-
Sparbankstranden
2 A 7. våningen
PB 252
00530 Helsingfors
-
(09) 612 2330
-
www.journalistiliitto.fi

puuttuminen julkaistavan sisällön muotoon on journalistisen työn käytännössä omiaan ennalta estämään perustuslaissa turvattua sananvapautta.

Amsterdamin pöytäkirja viittaa julkisen palvelun tehtävään, ”jonka kukin jäsenvaltio antaa, määrittelee ja järjestää”. Yleisradiotoiminnan järjestäminen on siis kunkin jäsenvaltion määräysvallassa johtuen toiminnan tärkeästä roolista mm. viestinnän moniarvoisuuden takaamisessa. Näin ollen emme näe EU-säännösten tarjoavan perusteita lakimuutokselle.

Yleisradion toiminnan kaikessa valvonnassa on säilytettävä ja mieluiten vahvistettava palomuuria, jolla Ylen taloudellinen ja tekninen sääntely erotetaan sisällöllisestä sääntelystä.

Hallitusohjelmassa on linjattu, että Yleisradion riippumattomuus turvataan ja sen merkittävää roolia kaikkia suomalaisia palvelevana julkisena mediana vahvistetaan. Hallituksen esitys poikkeaa olennaisesti hallitusohjelman kirjauksesta. Lakiesityksen perustelut ovat heikot, eikä niillä voida perustella kaupallisen median toimintaedellytysten parantumista lain seurauksena. Lakiesitys voi johtaa julkisen palvelun toiminnan, sananvapauden ja kansalaisten tiedonsaannin ja yhteiskunnallisten osallistumismahdollisuuksien perusteettomaan rajoittamiseen.

Suomi tarvitsee kokonaisvaltaisen, koko mediakenttää koskevan viestintäpolitiikan, joka meiltä tällä hetkellä puuttuu. Kaupallisen median toimintaedellytykset turvataan parhaiten tukemalla kaupallista mediaa, ei rajoittamalla ja kurjistamalla julkisen palvelun mediaa.

Suomen Journalistiliitto – Finlands Journalistförbund ry

Hanne Aho
puheenjohtaja

Petri Savolainen
edunvalvontajohtaja

Säästöpankinranta
2 A 7 krs. PL 252
00530 Helsinki
-
Sparbankstranden
2 A 7. våningen
PB 252
00530 Helsingfors
-
(09) 612 2330
-
www.journalistiliitto.fi